

פרשת ויקהל

הקוף, התור והשבת

“למה התור הזה לא זז?

מה מונע מהאדישים שבהתחלה להתקדם?

” רטנו אנשים שעמדו בסוף התור הארוך. ברוסיה שלפני נפילת מסך הברזל תורים ארוכים היו עניין שבשגרה, על כל דבר פעוט הוצרכו אנשים להמתין לתורם, והתורים הללו היו בהחלט לא קצרים. הלצה רווחה בזמנו, שאחד האנשים התכופף בכדי לקשור את שרוך נעלו, מאחוריו נעמד אדם שחשב שכאן יש תור לחלוקה כלשהי, וכך נוצרה הסיטואציה בה פתחנו. לאחר דקות ארוכות של תסיסה בסוף התור, החליט אדם מעשי להתקדם לראש התור ולשאול למה מחכים (בישראל שואלים: מה מחלקים...)? העומד בראש התור משך בכתפיו: “עמדתי לרגע ולפתע נהיה תור.” “אז מדוע אינך הולך?” תמה השואל, והראשון תמה על עצם השאלה: “ללכת? עד שנהייתי ראשון בתור...?”

שבת. אחת המצוות העיקריות והבסיסיות ביותר בתורתנו, שחז”ל הפליגו רבות במעלת השומר אותה. מיד עם תחילת הפרשה מלמדת התורה “ששת ימים תעשה מלאכה וביום השביעי יהיה לכם קודש שבת-שבתון לה.” התורה אינה כותבת כאן ששבת הוא יום קדוש, אלא “יהיה לכם קודש”.

במה מתבטאת קדושה זו?

עוד צריכים להבין: ל”ט מלאכות חולין נאסרו בעשייה בשבת, שלושים ותשע פעולות יסוד המכילות בתוכן את הבסיס לקיום האדם בעולם, ביניהן: חרישה, זריעה, אריגה, אפייה, בנייה וסתירה ועוד. מדוע בעצם צריכים אנו לשבות מעשייה פעלתנית? מה רע בבישול ארוחה טובה ביום השבת, או הזדמנות מצוינת לבנות פרגולה בחצר?

יודעים מה? לשלוח הודעת טקסט. מה הבעיה...? אי שם ביערות, נמצא קוף קטן המהווה אתגר לציידים. קוף זה, זריז ומהיר משאר הקופים, קשה ללכוד אותו בציד רגיל כשאר החיות, אך דווקא בשל נדירותו הוא מבוקש מאוד. והנה, גילו הציידים דבר מעניין מאוד, קוף זה מוכן לעשות הכל, אבל ה-כ-ל, בכדי לאכול מנת אורז מבושלת... לא ברור כיצד טעם הקופיף אורז לראשונה (אלא אם כן יתברר שהוא נולד בפרס...),

אך עובדה זו עמדה לציידים של החפצים בו. מכאן והלאה הם החלו לחשוב כיצד לרתום נתון זה לטובתם והתברר להם דבר נוסף מדהים: הם הכינו אורז חם מדיף ריח מגרה, הכניסוהו בכלי שאותו קיבעו לאדמה, למעלה פתחו בו חור צר במיוחד, המתוכנן בצורה כזו שרק כף ידו של הקופיף תוכל להיכנס, ואך ורק במצב שהיא פתוחה. הניחו הציידים את מוקש האורז בסביבת גידולו של הקוף והמתינו. שבת קודש “לנו?”

העבודה - משחררת או כובלת? הקוף שהריח את המאכל האהוב עליו ביותר לא המתין שנייה נוספת, דילג וקיפץ ותוך שניות הגיע למתקן המיוחד. את כף ידו תחב לתוך החור שגילה, קפץ את כף ידו כשבתוכה אורז חם מלוא החופן, וניסה להוציא את היד. אבל אז גילה שהדבר בלתי אפשרי... היד הקפוצה כבר לא יכלה לצאת מהחור הצר.

הציידים התקרבו מאחור בלאט, פחדו שמא הקוף יברח מידם, אבל הקוף לא חשב לרגע להתיימש ולעזוב. עד שהוא הגיע לאורז...?! משך את ידו בכח, ניסה לנתק את המתקן או לכל הפחות את המכסה, ומאומה לא עזר.

פרשת ויקהל

הציידים במרחק נגיעה ממנו, והקוף מיילל נואשות, אבל את האורז אינו עוזב! וכך, כשכף ידו הקמוצה מלאה בתענוג החביב עליו, נלכד הקוף כשתאוותו בידו ואינו נהנה ממנה מאומה.

שמירת שבת, מבארים חז"ל, נועדה למטרה אחת ויחידה: להעניק מנוחה מושלמת לנשמתנו מטרדות החולין וחיי היום יום. משום כך, כלל פעולות החולין שמבטאות את היצירה, העשייה, המירוץ אחר ההספקים וניצול הזמן, כל אלו פוגעים ביכולת לחוש מנוחה אמיתית מטרדות הזמן ושחרור איכותי מכבלי העבודה ל-24 שעות בכדי לצבור כוחות נפש להמשך החיים.

אשר על כן, אסרה התורה כל פעולה ומלאכה שתפקידם ליצור ולעשות דבר חדש, משום שעשייה כזו שיש בה משום חיבור לעשייה של כל ימות החול, מונעת מהאדם את מנוחת הנפש והשלווה לה הוא זקוק לצורך אגירת כח נפשי. קידוש יום השבת נועד אפוא עבורנו.

קודש היא "לכם" שבת המלכה.

אדם היכול לשלוט על עצמו ולא להיות משועבד לעסקי החולין, מרוויח שלא יהיה מצב הכובל אותו להרגלים המזיקים לו, אך אינו יכול לעזבם. כמו הקוף שאוחז באורז ומסרב לעזוב. עשיית מלאכה בשבת בטענה שבכך מנצלים זמן 'מיותר', כמוה כעומד ראשון בתור ארוך בו אין מחלקים מאומה...